

Selyem Zsuzsa

MODERN FIÚK

Márton Szilárd fotókiállítására

Szmoking

A Villa Bagatelle második emeleti teraszán is jóval elmúlt éjfél. Elmúlt éjfél a közeli parkban, a hajdani férfinak a padon mára már sikerült annyi alkoholt bevinnie a szervezetébe, ami kitartson kicsivel tovább, mint hajnalig. Elmúlt éjfél a pályaudvarokon, fáradtabb, de szüntelen a zsiszegés. Elmúlt a lakónegyedekben, alig néhány ablak világít sárgán, sötétek a többiek, sötétek vagy kékek, filmhangok, csörrenések, lövések, sikítások. A Villa Bagatelle erkélyén elegáns alakok beszélgetnek, koccintanak, továbblépnek, két-három pár táncol, a banda a harmincas évek dzsesszzenéjét játssza. Harcsa Veronika énekel. Hamisítatlan, 2011-es, zártkörű rendezvény az épület előtt luxusautókban várakozó sofőrökkel, a meghívókon megadott dresszkód a Creative Black Tie.

Bardo rutinosan hozta el a szmokingot a kölcsönzöből, sietett, rossz előérzete volt, gyorsan túl akart lenni a dolgon. Az asztalnál Éva és Dóra voltak a szomszédai, aggodalmat mímelve dugdostak a szájába egy-egy sárgadinnye- vagy barackdarabot, Bardo szórakozottan rágott, nyelt, időnként összezárta a száját, olyankor Éva (vagy Dóra) a nyelvével addig ügyeskedett, míg át nem passzolta az újabb falatot Bardónak, simogatták, nevettek, hozzátartozott ez a céges bulihoz, a lojalitást erősíti a közös kicsapongás, már az óvodások is így csinálják, Bardo sem töprengett ezen mindeddig, Éva és Dóra és a többiek mind nagyszerűen mulatnak, tudják, hogy mit, mikor akarjanak, és az eszközök tekintetében sem sokat vacillálnak. Most nyilván az a dolguk, hogy foglalkozzanak kicsit Bardóval.

A vacsora végeztével Mamma O, a cég vörös selyembársonyba öltözött főnökasszonya az erkélyre invitálta a díszes társaságot, na végre, gondolta Bardo, és próbált a közelébe férkőzni, megkérdezni, mi van, mi a franc van. Mamma O mestere volt annak, hogy még véletlenül se találkozzék sugaras tekintete azzal, akivel éppen semmiféle tervei nincsenek. Hogy Bardo ki van rúgva, Ákos reszortja volt közölni. Ákos tudta, hogy pompásan áll rajta a szmoking, csokornyakkendője jól passzol légyzakállához és cirmos szemformájához. Mamma O meg tudta, hogy Ákos tudja, úgyhogy csak kivillantotta egy percre virító fehér fogsora mögül hegyes nyelvecskéjét, majd a korábbi megegyezésük szerint fejével Bardo felé intett, hogy igen, eljött az idő, majd az éppen mellettük álló pincér tálcájáról levett két whiskyt jéggel, átnyújtotta Ákosnak, s azzal sarkon fordult. Ákos a két pohárral a kezében egy pillanatra elrövidült Mamma O fenéig kivágott koktéltruháján, majd picit megrázta magát, és Bardo felé indult a lány dzsesszzenében.

– One of these old mornings you gonna rise up singing – dúdolta Ákos, és rákacsintott az éppen a Summertime-nál tartó Veronikára, miközben Bardo kezébe nyomta az egyik whiskyt. – Kocc, barátom, hajtsd fel egyből, ne tétovázz!

– Kösz, Ákos – mondta a formalitásokhoz igazodva Bardo, és a mai nap folyamán először tényleg nem tétovázott. A továbbiakban arra szorítkoztak, hogy a mellvédnek dőlve a könnyű, éjszakai szélben mindig tele pohár legyen a kezükben, stíróljék a kollégákat, nőket és férfiakat, és engedjék szétáradni ereikben a kiváló Lagavulint.

Teljesen besötétedett. A helyes kis villából semmi nem látszik. Onnan, ahonnan állok, Ákos és Bardo fehér inge, kézelője, kissé párnás férfiujjak az egyik pohár, keményebb férfikéz a másik pohár körül, Ákos biztonságot sugárzó szelíd tekintete és Bardo törődött arckifejezése van meg. Bardo már megtudta jó pajtásától, hajdani osztálytársától, a mindig mindenkiel kedves Ákostól, hogy Mamma O úgy döntött, ő is a leépített munkatársak közé tartozik, de a tekintélyes mennyiségű Lagavulin miatt még nem realizálta, hogy ez az az információ, amitől szorong egy ideje, és most kész, túl van rajta, akár föl is lélegezhetne.

Ákos, amilyen rendes fiú, mindaddig ott hallgatott vele, ameddig Bardo le nem tette az aktuális poharat, és el nem indult az ebédlőn át kifelé, el innen. Nem kérdezte, hogy És most mihez kezdesz? vagy Segíthetek-e valamiben?, egy fenét, Ákos modern gyerek, ilyesmi át sem fut az agyán. Egy ideig követte az imbolygó Bardót a tekintetével, majd látva, hogy sikeresen eljutott a bejáratig, körülnézett, vajon melyik kollegina maradt e hajnali órán partiképes.

Bardo futólag észlelte a vacsora utáni asztal állapotát, a fehérnek tudott abrosz kékségét, a szemérmetlen vörös szalvétákat, a fehérboros poharat fejjel lefelé, rajta meg a vörösboros pohár, ott tovább még egy ilyen párocska, vagy azok mindketten fehérek? csak éppen a felül lévő tart vörös szalvétát a szájában? Bardo intett a két kollégának, jóllehet arcukat nem látta, mivel mindketten maguk elé néztek, pontosabban ki-ki önmaga elé, biztos kirúgták őket, gondolta Bardo tárgyilagosan. Bardo is modern fiú, nem fordult meg a fejében a többes szám első személy.

Fölkelt a nap, mire hazaért. Gyalogolt legalább tíz kilométert, mert érezte, ha taxiba ülne, részint azonnal kiokádná ezt a bulit whiskystül, dinnyéstül, Mamma O-stul, Ákosostul és pajzán poharastul, részint működésbe lépett az önfenntartási ösztöne: nehéz napok jönnek, Dinával ki kell húzzák valahogy, míg újabb munkát nem talál.

Csendesen nyitotta az ajtót, hogy Dinát ne ébressze fel. Elképesztően szép látvány fogadta: Dina ott ült a fotelben, mellette egy derékszögű háromszögön henger alakú tárgy, melynek jobb oldalán egy fényes csík húzódott keresztbe, szembe vele pedig egy ovális vonal ütközött bele, egyenesen a hengerbe. Dina bal combja a jobbon átvetve, jobb karja a bal térden nyugszik, bal karja meg könyökben behajlítva, tenyere szintén, mintha roppant óvatosan egy madár koponyáját tartaná, de nem, egy fehér, a végén szürke és fekete pontban végződő keskeny hengert tart a kezében, abból pedig valami-féle áttetsző, fehér, változó alakú csík emelkedik fölfelé, éppen Dina rejtőzködő szeménél fordul egyet, majd gomolyog tovább, Dina körül meg a nap kel föl narancsszínűen, több nap, lent, a lábánál is kettő, a két vállánál is napok, mögötte a falon is napok, és mind kelnek fel, Bardo csak ámul, nézi Dinát és a napokat, de hirtelen az Ákostól tanult mozdulattal picit megrázza magát, s azon nyomban észreveszi, hogy a hömpölygő áttetszőség füst, a csíkból nemsokára egy csikk lesz a hamutálban, ami ráadásul sehol sincs, csak nem kenődött el Dina annyira, hogy kedvenc snoopys bögréjébe hamuzzék, Bardo lassan leereszkedik, előbb guggol, úgy marad egy ideig, Dina nem szól semmit, Bardo meg lassan eldől a szélrózsa valamelyik irányába, még megjelenik a szeme előtt egy szőke kontyos lány, nyakán gyöngysor, mögötte drapériaszerűen gyúrt filmkocka, majd a következő, a gyöngyosoros lány Ákos cirmos szemével néz rá, fekete csipkekesztyűbe bújtatott kezét a szájához emeli, és éppen szív egyet a füstölgő cigarettájából, majd elfordul. Bardo annyit hümmög, hogy smoking kills... usually, s miközben a lány arca elvegyül a füsttel, a fiú a kölcsönszmokingjában elalszik.

Gipsz

Eleredt az eső. Ma már csak a stukkókat kellene itt-ott kijavítgatni, de képtelenség gipsszel dolgozni az esőben, harminc méter magasan, ilyenkor az állvány is csúszik. Szép lassan, hónom alatt a gipszeszsákkal lemegek innen, be az épületbe. Lerakom a gipszet, nincs itt rajtam kívül senki, nézem az esőt, a várost, a fényes aszfaltot.

Egy srác mintha éppen felém jönne, igen, nekidől a kirakatnak, egyenesen engem bámul. Úgy teszek, mintha nem látnám őt, jó így ülni, hogy végre senki nem akar az embertől semmit, semmi kedvem megtörni e pillanat mozdulatlanságát, mindjárt úgyis elmegy.

Bardo megörült, amikor a zuhogó esőben meglátta a kirakatban az építőmunkást nyugodtan üldögélni egy hokedlin, mellette a megkezdett CERESIT márkájú gipszeszsák meg egy közönséges lavór. Végre egy reklám, gondolta, amelyik nem a fékevesztett aktivizmusával akar győzedelmeskedni. Amint közeledett, sziluettje rávetült az üldögélő alakra, és az ő háttere lett a reklám háttere. Bardo elővette a gépét, és megörökítette életének azt a pillanatát, amikor a mögötte álló épületekkel együtt egy reklám részévé vált.

Bardo attól fogva örökre a gipszeszsákhoz mérte magát: vajon mennyit kell ahhoz kibírnom, hogy fölérjek egy gipszeszsákkal? Ki szebb: én vagy ő? Hány gipszeszsákot kell vásárolnom ahhoz, hogy én legyek a legszebb, nekem hódoljanak a csinos nők, engem nézzenek irigy, de elismerő pillantással a férfiak? Milyen a tapintása ennek a fakéregnek? Jobb volna begipszelni. És ez a balerina a ravasz mosolyával merre néz? Be kell gipszelni.

Bardo fölvette a hátára a gipszeszsákot, és elindult az állványon fölfelé, kipótolni a letöredezett stukkókat. Úgy érezte, végre ő lett életének főszereplője, mi több, ő lett mindenki más életének is a főszereplője. Súlyos volt a gipszeszsák, de mit számított ez ahhoz képest, hogy Isten folyamatosan filmezi őt! Ha napi tíz-tizenkét órát kell dolgoznom azért, hogy hazafelé megvásárolhasson egy két és fél literes Bergenbiert, némi kenyeret és felvágottat, akkor napi tíz-tizenkét órán át zokszó nélkül cipekedett, vakolt, mázolt és ereszkedett, mikor mit kellett, mint egy filmsztár.

Persze én is ezt csinálom nap mint nap. Mégsem találkoztunk soha: a filmsztároknak nincs idejük barátkozni, hajtanak egész nap, este kifacsartan esnek a fotelbe, benyomják a tévét, megisszák a sörüket, és alvás.

Többnyire mélyen alszom, végtére is erre való a két és feles sör. Valamelyik éjszaka mégis fölriadtam arra, hogy elveszítettem a testemet, semmi más nem vagyok, csak egy fej, az is gipszből, és hiába próbálok körülnézni, hol is lehetek, mert nem forog a nyakam, még a szemem sem. Viszont azt tisztán érzékelem, hogy velem szemben egy ugyanilyen gipszfej van, és az sem csinál semmit, a szeme jóformán ki sincs dolgozva, csak a tökéletes vonalú orrnyerge és a durcás szája. Talán nekem sincs szemem? Álomban valamiért emiatt esem pánikba, testem elvesztése tökéletesen hidegen hagy. Valamiképpen tudom, hogy egy szűk kis szobában vagyok, polcok és kacatok összevissza, egy nő pedig fonott ládászérűségben kotorászik. A nő talán kisebb, mint amekkora én volnék, mégis félek tőle, és egészen biztosra veszem, hogy alapos okom van félni. Addig tart ez az álom, ameddig képes vagyok elviselni a vakság tényét és a veszély tudását.

Másnap valahogy nem éreztem többé filmsztárnak magam. Csak egy szerencsétlen ürgének, aki éhbérért húzza az igát. Letettem hát a gipszeszsákot, levettem magamról a zubbonyt (az is csupa gipszpor volt), és meztelen felsőtesttel elindultam kifelé. Kifelé a városból. Még gyerekként fedeztem fel a folyón átívelő, nem embereknek épített gyaloghídat, keskeny, mint egy lengőhíd, de vasbetonból van, és nincs hely rajta

másnak, mint egy nagy csőnek. Miután tudomásul vettem az egyre rozsdásabb táblán díszelgő figyelmeztetést, hogy idegeneknek belépni tilos és életveszélyes, halálfej és lábszárcsontok, átbújtam a szögesdrót alatt, a híd közepetáján átmásztam a korláton, megkapaszkodtam a híd acélsodronyába és

Szkin

és ott lengedeztem az enyhe szélben a meztelen mellkasommal. Bőröm válaszolt minden óvatos érintésre, hőmérséklet-ingadozásra. Fokozni akartam a helyzetet, s bár a karom majd' kiszakadt, vártam.

A zuhanás gyors volt és hideg, a víz megcsapott, fájt.

Éjszakára egy fa alatt húztam meg magam. Alighogy virradt, elindultam a földeken, messziről elkerülvén az utakat. Szobáról szobára, valahol minden ruha lefoszlott rólam, tiszta egyedül ebben a végtelen házban, talán szálloda volt valaha?, már évek óta járkálok egyik szobából ki, a másikba be, nem találkozom senkivel.

Odakint valahol nyár lehet, Bardo éppen fölveszi a traktorról lerepült piros rongyot, amelyiket előírászerűen a leghosszabb farönk végére kötözték, a jelek szerint nem túl alaposan, de Bardo ott ugrál és integet a vörös ronggyal, hátha a sofőr észreveszi. Azonban előbb terem ott két rendőr, elhadarják a nevüket, majd kéri Bardo iratait. Fél perc sem telik el, Bardo kezén bilincs, lenyomják a fejét, és be a kocsiba. Még éppen látja, hogy Dina lefékez a biciklivel, nevet, hogy Bardo megint mibe keveredett, s azzal pedálozik is tovább a hajdanán Széchenyiről elnevezett tér forgatagában.

Tóth Imre

LEVÉL FUKUSIMÁBÓL

Vannak felejthetetlen pillanatok az életben.
Például, amikor a teraszon ültünk.
Régóta nem éreztem olyan boldognak
magam. Azóta sem láttam a Templom
túlsó oldalát.

Emlékszem, gyerekkoromban láttam egy
rituális öngyilkosságot a tévében.
Egy japán férfi követte el, nagy nyilvánosság előtt.
Aztán, emlékszem a Holdra szállásra. És nagyapámra,
ahogy fekszik az ágyon. Akkor láttam utoljára.
Egy nap táviratot hozott a postás. Anyám sírt,
másnap apám elindult Csehszlovákia felé.
Az erkélyről néztük, ahogy az utcán vonulnak a
páncélosok. Máskor is láttam már ilyet, de még
soha nem volt ennyire szép.
Alig ismertem meg apám, amikor hazaért.
Kopasz volt, és bajuszt növesztett.